

involve. **HIERO.** Quæro te frater, ut hæc murmura patientiæ frenis arceas, & silentio querulas voces includas, cum te solamen propheticum sic alloquatur & dicat: Coniungere, inquit, Deo & sustine, ut crescat in novissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum patientiam habe, quoniam igne probatur aurum & argentum: homines vero receptibiles in camino humilitationis. Cum legalia iura atque carmina recenseo Prophetarum, autoritatis quoque mundanæ egregias sententias concipit auditus, ni fallor, divinæ legis furtivas, quæ necesse est præceptis legalibus inferantur. Non enim nocet alienis uti ea parte qua nostra sunt. Hæc prima sententia est: Aurum, inquit, probat ignis, & miseria bonos viros. Et alibi: Nihil, inquit, eo videtur infelicis: cui nihil unquam evenit adversi. Non licuit illi se experiri, ubi omnia illi ex voto fluxerunt. Et alibi: Miserum, inquit, te iudico, quod non fuisti miser: transisti sine adversario vitam: nemo sciet quid poteris, nec tu quidem. Opus est enim ad notitiam sui experimento. Quid quisque possit, nisi tentatus non didicit. Et alias: Diu enim esse felicem, & sine morbo animi transire vitam, ignorare est rerum naturæ alteram partem. Ergo miserias emergentes, quibus ignota discuntur & felicitas nascitur, virtus quoque excussa purgatur, felici animo perferamus: sive quia pati nos oportebat, sive quia captivi jam detineamur. Auro nisi addiderit flamma fulgorem, vilitatem patitur, purgamentis obscurum: ita qui non fuerit miseriarum tentamentis excussus, jacet partium felicitatis ac suæ virtutis ignarus. Merito Salomon hac voce testatur: Qui tentatus in aliquo non est, nescit qualis sit. Benedic ergo Dominum tempore tribulationis, quem laudasti tempore sanitatis. Utere carminibus vocis Prophetice: Benedicam, inquit, Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo. Vox illa quam maxime beati Job, ex te constanti præconio deprobat, qua defæctæ vires ingenti nutrimento lactantur, & in novella talia reparatæ confurgunt. Si bona suscepimus de manu Domini: quare mala non sustineamus? Dominus dedit, Dominus recepit: ut Domino visum est, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Adversum igitur fatisque contrarium est, probationis tempore in Dominum murmurare: qui aut vitæ nostræ pestiferam labem, ærumnarum iactatione vexat ut liberet, aut iustitia ventilat, ut coronet, ac vexatione membrorum, aut delictum vapulat, aut iustitia probatur ut vincat. Namque ut ad solamen passionum tuarum probationis antiquæ palmæ tuum meritum revolvanus, iustissimis utamur exemplis. Quanquam notum sit, personarum merita longis gradibus discrepare: non est iniquum, si hominis Christiani certamen, victoris iustitiæ congressionibus comparemus. Mediocria sunt quæ videris in hoc mundo perferre, si recensueris quid Job familiaris Domini quiverit permittente Domino sustinere. Temperavit Deus, ut congrueret atque competeret viribus tuis. Primo ne posses, qui impar es iustitiæ titulus esse succedentibus aqualis? Minus autem viro iusto quateris, sed gravius à cæteris vulneraris: illius sunt magna, sed nec minima sunt tua. Namque ipse magnus es qui sequeris magnum. Unus hic fuit Job patriarcha majestatis cultor invictus, æqualitatis censibus opulentus & dives, cujus illustrium meritorum præco extitit Dominus, cum inimicæ factionis instrumenta feralia, laudis præconio præveniret: Animadvertisti puerum meum Job, quia non est ei similis quisquam in terris, homo sine querela, verus Dei cultor, abstinentes se ab omni opere malo, & permanens in innocentia sua, & in simplicitate cordis. Igitur cum ex divino permisso hostilibus jaculis quateretur, eumque frequens latronis insinuatio truculenta pulsaret, emergentes ictus, patientiæ clypeo debellavit, malorumque ingruentium silvam feralem, sagittis atque crucibus plenam, obicibus iustitiæ robustus occurrit. Ille inimico turbine, ademptis opibus, non sentit aliquod damnum, qui lucrum in damnis invenit, qui Dominum pectoris sinibus portabat inclusum. Ille cum edictum concussis angulis vis repentina torqueret in lapsum, liberis subductis orbatur, & fide stabilis & immobilis perdurabat. Cujus innoxia membra atque Domino plena, cum bestiarum legionibus verminarent, & plagatum infestis ictibus corpus, & vermium globus per cuniculos confossæ carnis perniciosus erraret, intra vulnera iustus incolomis militabat. Et quem pestilentibus plagis rabies infesta carpebat, hostiles turbines tranquillitate mentis, ut cederent perfererat: Iustus vapulando vicit, inimicus cædendo defecit. Huic suorum non

negatur servitium famulorum: circa te tui funguntur servitii ministrorum. Te amici frequenti accessu consolantur, & dolent, ut si natura permitteret, hoc onus tecum forte portarent. Una est frater, una est animi virtus, quæ nos ex huius vitæ turbinibus, quasi de pelago eruens, in portum tranquillitatis inducat. En dies pronis lapsibus accelerat in occasum. Ecce mundus immundus sordibus victores suscipit cælum. Cuncta nobis evadentibus pereunt, & occasu jam finitimo non reditura forbentur. Apud nos post perditum mundum, post corporis mortem sanata sunt omnia: letabimur incolomitate membrorum, ubi vita nullo morbo vexabitur. Ideo in te frater officia corporis impedita, præstantissimus animus illustri ducatur, ita gubernet & regat: ut hæc calamitas corporis sit occasio votiæ virtutis. Non enim est arbor solida nec robusta, nisi quæ assidui turbinis incurssione, stiptibus concussis huc atque illuc inclinata tentatur, aut in quam sæpe ventorum turbinum flamen incurrat: ipsis enim vexationibus constringitur, premitur, fixisque radicibus certius roboratur. Ita nos mordacibus flagellis malorum frequentium munimur extensi, corrigimur verberati, constringimur cæsi: caremusque squaloribus, dum longis casibus ventilamur. Ergo inter dolores crebrescentes, immanibusque miseris affectos artus, regnet cælesti vigore robusta atque incolomis virtus: qua ferantur contraria, & illa commoda quæ vocantur adversa. Inter ipsas angustias sapiens adminiculo solaminis pari letatur & pubescit, & ambitiosa ratione ampliatur & vivit. Ignorat denique quæ patitur, qui memor est invictæ virtutis, qui ducatu rationis, plerisque comperit fuisse malis oppressos, & malo suo magistra ratione auctos atque nutritos. Ergo tibi patent solatia rationis, ut jam pro commodis habeatur calamitas corporis, quæque jacet totius corporis massa captiva. Sed venit resurrectio, te incolomem redditura, quæque tota in te membra sunt occupata. Sed lingua in laudes Domini quotidiano nutriatur augmento, copiam laudis in regnis cælestibus narratura. Dominus te medicina cælesti confoveat, & sub tali pondere inflexibili virtute durare permittat.

CENSURA EPISTOLÆ SEQUENTIS.

Eloquentis quidem & eruditi hominis fuit hæc Epistola, ac diligenter elaborata, sed ita discrepans à phrasi Hieronymiana, ut nec hic illius dictionem potuerit imitari si voluisset, nec huius ille. In plerisque codicibus nullum præferebat nomen, in quibusdam Cresiphontis erat additum. Nec in ipsa epistola sit ulla mentio ejus ad quem scripta est.

AD AMICUM ÆGROTUM,
de viro perfecto.

Est Sancti Maximi.

Ecce iterum ad te scribo, & nihil dignum quod prudentiam tuam legere deceat invenio: & quid mirum si te absente velut à sole destitutum, frigidi cordis alget ingenium, & mens à lumine peregrina, stultitiæ nubilo suffocata torpescit, ac tanto minus sapio, quanto à te latius separor? Quod si in præsentiarum quid tibi in meo sermone placuerit, tuis mihi orationibus præstabitur. Denique ut omnem stultitiam meam diligentius recognoscas: etiam stomachum meum post illud susceptum ceratum tuum te absente curavi, à quo pejus mereor pati: cui post sanctum ministerium tuum & angelicam servitutem manus intuli medicorum, quasi Propheta non esset in Israel, ut mihi si quid paterer facilius esse debuisset ad te reverti, quam gentiliter cogitare: & melius vel difficillimi itineris laborem perpetui, quam conspectus tui tam preciosa visione fraudari, ut quavis potius compensatio sequeretur, quam ad muscam religionis accaron devenirem. Hæc milite absente mundus iste suggestit, qui te præsentem in me non habebat consilium. Tu me enim curiam feceras Prophetarum, non conventiculum Sirenarum. At nunc in me ad destructionem sancti contra me operis tui omnis stultitiæ fenatus ingrediens, quadruplici forma mecum agit. Nam sævus de absente exigit, quod te præsentem non præsumpsit, ut intelligas si quid apud te juxta Deum sapii, tuum fuisse quod sapii. Sic absente Moysæ populus Israeliticus fornicatur: sic in navi Domino dormiente, Apostoli tempestate turbantur. Sic in Bethsaidæ porticibus hominem non ha-

bentem aqua piscinæ salutaris ignorat. Quanquam & hic aliud genus culpæ advertam. Corpufculum curavi, cum anima langueret: exteriorem hominem fovi, cum interior ægrotaret: humanis subveni, cum divina laborarent, vitio publicæ consuetudinis inclinatus, quo omnes fumus in minimis cauti, & in maximis negligentes. Hocque ideo fit, quia ubi vera vita sit ignoramus. Fallit nos videlicet sol iste, decipit dies ista, tractus nos iste circumvenit. Mundus inducit, dum & sole amplius esse nil putamus, & lucem arbitramur esse quam ocalis videmus: & hominem judicamus esse, quem cernimus: & mundum credimus facere cum vita, ignorantes ubi sit homo, & quid sit homo, & quæ ejus hominis vita sit: quod si intelligeremus, non aliud generati aliud viveremus. Ita vitæ origine deferta, vivendi quoque perdidimus rationem. Ac primum ubi homo sit iste, de quo loquimur, audiamus. Quoniam dispositionem quandam nobis ipsa diviso generavit, quem intra hoc corpus quod Dei artificis manu è limo terræ formatum est, velut quodam vasculo intellige contineri, dicente Apostolo: Habemus thesaurum istum in vasculis fictilibus: qui ubique per hoc corpus infusus, vitalem sensum qui sibi non deficit, cum carne mutuatus est. Regit ipse, non regitur, & habet potius quam habetur: ut vitam non accipiat, sed ministrat. Nam cum terrenam istam pigramque materiam in usum ministerii sumptam spiritus liquidus animaret, sit Dominus corporis, non homo sub corpore. Denique hoc quod dixi vasculum ipso vivit præsentem, & ipso moritur abeunte. Hic ergo & visibilis & caducus, illius interiori vel habitatio, vel minister, vel vagina est. Ipse vero qui vere est homo, quoniam sic secundum factæ divisionis est locus, ut ipse invisibilis: ita omnia ejus invisibilia sunt necesse est. Non ad illum si ægrotat manus valet pervenire medicorum, non herbarum succis si deficit reparatur. Nihil ad eum corporeum intrare potest: substantiæ tantum suæ illi similitudo descendit, verbo curatur, obedientia convalescit. Denique cum sibi in Ecclesia Laodicensi, & beatus, & dives, & bene oculatus, & bene vestitus secundum exteriorem hominem videretur, increpatur à Domino, diciturque illi: Nescis quia tu es miser & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus? Qui utique ut dixi, nec sine veste, nec sine oculis, nec sine divitiis habebatur. Sed ille invisibilis Deus noster illum invisibilem hominem in paupertate, in cæcitate, in nuditate esse cernebat: cui etiam suadere dignatur, ut ab ipso aurum mercetur ignitum, & vestem albam qua gloriosissime vestiatur, & collyrium quo recipiat visum. Habet ergo & suos oculos præter istos carnales, quos potest vel amittere vel curare: & est juxta se gubus, adeo ut eget vestimento: sed miro modo ad medicum, ut ipse ait Dominus, loquitur, & jubet illum à se divitiis comparare. Quibus mercibus si & nudus & pauper est, vel illam vestem nobilissimam, vel illud aurum purgatum jam igne mercabitur? Unde commercii talis poterit esse impensa? videlicet si aut exterioris hominis emolumenta transfoveat, aut ipsis quibus ipse dives forinsecus videbatur non utendo ditescat: oculos quoque corporis quibus mundialium rapiebatur ardore, despectu corruptæ universitatis obcecat. Ita ille invisibilis homo, qui vere ut diximus homo est, & in contemptu hujus exterioris attollitur, & nuditate vestitur, & cæcitate illuminatur. Sic Jacob, Ephraim & Manassen, nepotum suorum, non solum loca, verumetiam merita, in corporea cæcitate tenebat. Nam cum illum Joseph filius suus, qui supradictos parvulos offerbat, nec ante pedes suos cernere judicaret, sensit in parentis responsione illum etiam quæ essent futura, prospicere. Sed ut ille interior homo exteriorem istum facit sua vita viventem, & de fonte naturæ suæ animat irrigando, sic rursus exterior per corruptelam mortiferæ materici suæ, illum si cupiditatibus illicitis alligavit, occidit. Et cum alter naturæ videatur alterius, transit in victoris unusquisque substantiam, ut aut carnealem quoque spiritualis spiritualem suis virtutibus præferat, aut carnealem animam caro victrix ejus efficiat. Denique cum Dominus diluvio delere humanum genus cogitaret iratus: Non permanebit, inquit, spiritus meus in hominibus, quoniam caro sunt. Et quia utique omnes carne vestimur & sine dubio in carne non sumus, qui non secundum carnem ambulamus, hinc etiam gignitur, ut non semper homo isto appellacionis nomine censeatur. Nam pro virtutibus suis aut vitis, & formas sumit & nomina. Denique ait Propheta: Nolite fieri sicut equus & mulus. Sunt ergo homines qui apud Dominum sunt equi & muli. Et Dominus ait: Nolite projici-

Tom. V.

cere margaritas vestras ante porcos. Sunt ergo homines & porci. Et iterum ipse Dominus: Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Sunt ergo homines & lupi, & è contrario homines sunt & oves. Et ait adhuc Dominus Petro: Pasce oves meas: & ipse prius: Veni post me & faciam te piscatorem hominum. Sunt ergo homines & pisces. Sed hæc formæ actuum videntur esse, non corporum. Nam corporis nostri certus est status, ut omnium animantium: sed quoniam apud Deum non de statu corporis nostri, sed de vitæ meritis judicamur, apparet omnem hominem mente sua sibi ipsi statum nomenque formare. Quod utique ex illius quem describimus invisibilis hominis, aut culpa aut virtute præstat. Ipsiis si quidem vitium est, si subjectus passus sit esse subjectus: si contra divinam dispositionem sit in dominatu servitus, & in servitute dominatus. Sed ne videar (quoniam paululum dejecto velut pariete ad illum invisibilem hominem disputatione perveni) corpus omnino destrüere, quod adeo magni est sacramenti, ut in hoc ipso, id est, in nostro fragili & infirmo Dominus venerit, non hoc egi, aut hoc ago: sed illud ostendere tentavi, hujus exterioris vitam, illius interioris vita consistere: iterum, interioris mortem descendere hujus de morte: ubi propinatum venenum per vitia fuerit, nihil habere istum de vita: nisi ab illo irrigatus fuerit, nihil tenere: alterumque in naturam alterius ut dixi aut insectum vitis, aut detersum virtute transire. Igitur quoniam jam & ubi sit homo, & quid sit homo breviter licet ostendi, quæ nunc ejus hominis vita sit videamus. Si enim ista certe mundialis vita, quæ mala pro bonis habet, & bona pro malis, quam totus orbis sequitur & colit, non hæc in affluentia divitiarum est, non in fastigio potentæ, non in jurisdictionis actu, non in postposita facundia, non in viribus per prælia gloriosis: non in mercibus, provinciarum mutatione & sui peregrinatione crescentibus, non in lenocinio formarum, non in ambitu munerum, non in his est denique omnibus quæ videmus, quoniam cuncta hæc occidunt & sine istis beatè, etiam juxta sacculum, vivi solet. Sed illa est vita vera, vita veneranda, Deum nosse, timere ejus potentiam, amare pietatem, mundum in opifice mirari, interpellatorem contemnere, esse victu modico pro naturæ necessitate contentum, veste vilis vel pro pudoris ratione, vel pro temporis injuria communitum. Sic reliquam creaturam, non ex sui copia, vel pro vitali ratione, sed pro adjumento hujus, lucis attingere. Quidquid enim amplius est, à malo est: omnem hominem amare quasi fratrem, nullum ledere, servire omnibus, formam servi sustinere cum Domino, qui nobis præter ministerium, quod interius continetur, quotidie servit in mundo producendo solem, emittendo lucem, pluvias infundendo, tempora variando, fruges vel gignendo, vel maturando. Nobis enim in totius creaturæ facie, vel libertate deservit, quoniam pro nobis cuncta generavit. Sed ut ad hominis officia revertamur, nudum tegere, alere esurientem, sitientem potare, infirmos visitare, tristibus consolari, mortuos sepelire, nihil apud se habere quasi suum, sed omnia sua cum omnibus judicare communia, ac tunc magis sibi vivere, cum vivere aestimatur aliis, sibi que recondere cum aliis creditur erogare. Et hæc tamen adhuc exterioris hominis lineamenta continent. Cæterum illa interioris hominis vita, in divinarum rerum cognitione consistit: non qua cælum terra parte volvatur, non an contrario cursu sidera rapiantur, non an oceano generet plenitudo lunaris augmentum; non an orbem mundi rotunditas ipsa suspendat, an quadriforma angulis prominentioribus astringat, an unus ipse mundus sit, an plures sint. Nam hæc ad animæ non tendunt utilitatem, & apud Deum stulta judicantur: sed in illis sanis cogitationibus, si quando versatur, tunc vivit & pascitur. Quæ sunt autem ista sanæ cogitationes? Illæ sine dubio cum mens nostra sui recordatur autoris, cum illum velut per quandam respicientiam sui opificem suum veneratur ac contuetur: cum ejus opera ipsum in ejus operibus visura miratur, dicente beato Paulo: Invisibilia enim ejus à creatura mundi, per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, & sempiterna visibilibus ejus virtus & divinitas: id est, cum ex immensis visibilibus creaturæ, ad universitatem invisibilis creatoris extendimur, & illum per hæc dum inæstimabilem discimus aestimamus, cum ejus altitudinem per donum Spiritus sancti evolventes (quoniam ipse solus nos in ipsum qui ex ipso est intromittit omnia principia creaturæ surgentis) quasi facti ab ipso anteriores aspiciamus, & cum ea quæ Deus fecit, quasi faciat

D ij